**Kwaliteitsvol evalueren van leerplandoelen met handelingswerkwoord analyseren**

**Kwaliteitsvol evalueren van doelen die we realiseren, betekent dat we zeven kwaliteitscriteria voor ogen houden.** Deze criteria worden hieronder opgesomd en geconcretiseerd aan de hand van voorbeelden. Als lerarenteam kan je met deze inspiratie aan de slag binnen het kader van het schooleigen evaluatiebeleid.

## 1 Is de evaluatie representatief / valide?

Een valide evaluatie **meet wat ze beweert te meten.** Een valide toets/examen/opdracht/... laat je toe vast te stellen of je (leerplan)doelen bereikt zijn.

**Inspirerende reflectievragen**

Sluit de evaluatie aan bij de inhoud en het handelingswerkwoord van het leerplandoel?

Is meer dan helft van de evaluatie van een leerplandoel met handelingswerkwoord analyseren, effectief op analyseniveau zoals het verwacht wordt? (analyseren = verbanden leggen tussen (gegeven) data en een (eigen) besluit trekken - zie inspiratie op de Pro website)

Evalueer je de doelen op een evenwichtige manier of maak je andere onderbouwde keuzes wanneer je bepaalde doelen meer laat doorwegen?

...

## 2 Is de evaluatie transparant?

Een transparante evaluatie **informeert** over de verwachtingen en evaluatiecriteria en checkt of alle betrokkenen deze begrijpen.

**Inspirerende reflectievragen**

Hoe geef je weer welke verwachtingen (feed up) we hebben omtrent het beantwoorden van analysevragen? (deze verwachtingen mogen gerust in tijd wijzigen op basis van de leerlijn die je bepaald hebt of individuele aanpassingen voor één of meerdere leerlingen)

- *Bv. er zijn evaluatiecriteria ter beschikking voor de leerlingen zodat ze weten welk gewicht aan welk onderdeel van de analyse en conclusie wordt gegeven (er is niet enkel een totaalscore)*
- *Bv. het gebruik van hulpvragen maakt voor de leerlingen duidelijk wat verwacht wordt*
- *Bv. je visualiseert de verwachtingen voor het beantwoorden van een analysevraag in een schema*
- *Bv. je zet de verwachtingen over het beantwoorden van een analysevraag schriftelijk vast*
- *Bv. je toont een modelantwoord, je toont zowel een goed voorbeeld naast een minder goed voorbeeld en overloopt aan de hand van de criteria*
- ...

...

## 3 Is de evaluatie betrouwbaar en objectief?

**Goed gekozen evaluatiecriteria** maken de inschatting door de evaluator betrouwbaar en objectief. Het hanteren en transparant delen van duidelijke instructie en heldere evaluatiecriteria zal hierbij zeker helpen.

**Inspirerende reflectievragen**

Zijn de evaluatiecriteria/succescriteria omschreven in concreet waarneembaar gedrag?

- *Bv. verbind 3 kenmerken/typische gedragingen uit de stadia van Kohlberg met voorbeelden van het gedrag van Sophie in de casus (dit zouden 3 voorbeelden kunnen zijn uit hetzelfde stadium, maar ook verdeeld over verschillende stadia).*
- *Bv. stel dat je vanuit je leerlijn wil loslaten om de leerlingen concreet te informeren over het aantal verbanden dat je verwacht in de analyse: Leg een verband tussen elk element in de theorie en alle aanwezige en niet aanwezige zaken hierover in de gekregen data (hierbij is de afspraak dat je x-aantal punten aftrekt voor een fout of een vergeten verband).*
- ...

Werk je met niveaus (bijvoorbeeld van onvoldoende tot zeer goed)?

- Zijn ook deze niveaus eenduidig en objectief omschreven?
- Is het voor iedereen duidelijk welk niveau een leerling moet behalen om het evaluatiecriterium/succescriterium in voldoende mate te bereiken?
- ...

...

## 4 Is de evaluatie breed?

Een brede evaluatie brengt het leren van leerlingen op **verschillende manieren** in kaart. Je evalueert op verschillende tijdstippen en in verschillende contexten. Je baseert je evaluatie op je eigen observaties, maar ook op de inbreng van de leerling zelf en die van andere leerlingen.

**Inspirerende reflectievragen**

Evalueer je op verschillende tijdstippen? (= evaluaties op verschillende momenten, op het verwachte niveau van het leerplandoel)

Evalueer je met verschillende data (die meer of minder complexiteit inhouden)

- *Bv. een casus*
- *Bv. een artikel uit een concrete context*
- *Bv. een nieuwsbericht*
- *Bv. een observatie*
- *Bv. een getuigenis*
- *Bv. een studiebezoek*
- *Bv. een boekfragment*
- ...

Zet je in op verschillende evaluatievormen?

- *Bv. schriftelijke evaluatie (opdracht, toets, examen ...)*
- *Bv. mondelinge evaluatie (mondeling examen ...)*
- *Bv. peerevaluatie*
- *Bv. zelfevalautie*
- *Bv. two stage toets (zie website PROEV)*
- *Bv. een onderzoeksopdracht*
- ...

Geven we feedback en feedforward, zodat de groei van de leerling voldoende zichtbaar wordt?
Bespreek je hierbij ook waar de leerlingen zitten volgens de leerlijn?

- *Bv. is de leerling bezig met het beantwoorden van analysevragen volgens het niveau dat je via de leerlijn bepaald hebt op dat moment? Of krijg je al meer of minder ondersteuning?*
- *Bv. ga je aan de slag met complexere of minder complexe opdrachten?*
- ...

...

## 5 Is de evaluatie fair?

Een faire evaluatie biedt elke leerling **gelijkwaardige kansen** om te tonen dat hij kan of kent, wat van hem verwacht wordt. Een faire evaluatie is op maat van de noden van de leerling.

**Inspirerende reflectievragen**

Hoe houden we rekening met de beginsituatie van elke leerling,
zij-instromers, verhoogde zorgbehoeften ...?

- *Bv. door gerichte hulpmiddelen aan te bieden voor wie dit nodig heeft of zich op een bepaalde plaats op de leerlijn bevindt (de theorie bij zich houden, een hulpkader om te analyseren bij zich houden, hulpvragen ter ondersteuning bieden ...). Je zou dit kunnen doen voor alle leerlingen (op een bepaald moment) maar je zou hier ook in kunnen differentiëren op basis van de noden van de individuele leerlingen (waar bevindt een leerling zich op de leerlijn en wat heeft men dus nodig qua ondersteuning).*
- *Bv. door bij toetsen en examens de mogelijkheid te bieden om de 'data' vooraf door te nemen (bv. leerlingen kunnen casussen op voorhand lezen die, mogelijks, gebruikt zullen worden)*
- ...

...

## 6 Is de evaluatie geïntegreerd in het leerproces?

De evaluatie kan je niet als een losstaand onderdeel zien, maar als een doorlopend **deel van het leerproces** zelf.

**Inspirerende reflectievragen**

Heb je voldoende tijdens de les geoefend (+ feedback en feedforward) alvorens dit leerplandoel summatief geëvalueerd wordt?

Heb je voldoende geoefend op dezelfde manier (volgens dezelfde verwachtingen) als het op een toets/examen/... bevraagd zal worden?

Reflecteer je op basis van de evaluatie van de leerlingen over je eigen aanpak?

...

## 7 Zet de evaluatie in op de betrokkenheid van de lln?

Een kwaliteitsvolle evaluatie zet in op het **actief betrekken van leerlingen** bij het evalueren

**Inspirerende reflectievragen**

Hoe kunnen we de lln actief betrekken bij het evaluatieproces?

- *Bv. leerlingen bedenken op basis van een modelantwoord evaluatiecriteria*
- *Bv. leerlingen evalueren zichzelf voorafgaand aan de evaluatie op basis van de evaluatiecriteria*
- *Bv. leerlingen worden verwacht om zelf groeikansen en concrete acties te formuleren om die groei te realiseren.*
- *Bv. leerlingen mogen zelf aangeven of ze stappen verder zetten in de leerlijn*
- *Bv. leerlingen mogen zelf een keuze maken tussen analysevragen*
- ...

...